

Ontworteld

© Uitgeverij Zomerlicht
Ockhuizerweg 16b
3455 RW Haarzuilens
www.uitgeverijzomerlicht.nl

Mogelijk gemaakt door hét crowdfunding platform
voor boeken www.boekfunding.nl

Omslag: Daniëla Postma & Carl de Vaal
Tekstcorrectie: Léon Blickman
Redacteur: Daniëla Postma
Fotografie: Claudia van der Starre
Visagiste: Annemieke Tip
Schrijfbegeleiding: Denise Hulst
Vormgeving: Ferdinand Rusch, Formaat.nl
Druk: Pumbo.nl

ISBN/EAN: 978 90 898 4027 1
NUR-code: 320 - Literair non-fictie
THEMA-code: DNX - Waargebeurde verhalen algemeen
Eerste druk, 2023

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, hetzij chemisch, elektronisch of mechanisch, of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, of anderszins gekopieerd worden voor publiek of privé-gebruik – anders dan voor 'eerlijk gebruik' als korte citaten in artikelen en recensies – zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Noch de maker, noch de uitgever stelt zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in deze uitgave.

ANGELIQUE DE VOGEL

Ontworteld

Plotseling ben ik een kind uit twee culturen



zomerlicht
uitgeverij

Inhoud

Voorwoord	7
1. De waarheid op tafel	9
2. Spoorloos	53
3. Op eigen kracht verder	99
4. De DNA-test	131
5. Twee families?	159
6. Op adem komen	187
Nawoord	223
Dankwoord	236
Genogram	250
Mijn hulptroepen	251
Biografie	252

Voorwoord

Ooit willen mijn ouders het aan me vertellen, maar ze vinden nooit het goede moment. Het bewijs van wat ze voor mij geheim proberen te houden, kijkt me intussen dagelijks aan in de spiegel. Ik lijk op hen en toch ook weer niet. Elke keer als ik vraag ‘hoe dit kan?’, krijg ik antwoorden die onlogisch zijn maar soms wel logisch lijken. Mijn bruine kijkers, bijvoorbeeld, heb ik van voorouders geërfd. Hiermee is de kous af en gaan we weer over tot de orde van de dag.

Als kind ga ik als vanzelfsprekend mee in deze goedbedoelde onwaarheden. Totdat ik me ga afvragen of ik hun antwoorden op mijn vragen eigenlijk wel geloof. Dat blijft bijzonder aan grote geheimen. Je voelt continu een draaikolk onder je voeten, maar de hele omgeving beweegt met die draaikolk mee. Iedereen zal gedacht hebben: dit is te groot, hier moet je niet aan komen. Of: het is niet aan mij om de waarheid te vertellen. Daarmee houdt de hele familie dit geheim in stand.

De keuze van mijn ouders om tegen beter weten in het geheim kleiner te maken dan het is, veroorzaakt het tegenovergestelde. Het wordt omvangrijker en complexer. Dat is wat geheimen doen. Wat gedaan wordt uit liefde, brengt verdriet. Dat is voor mij pijnlijk, maar moet ook voor hen pijnlijk zijn geweest.

Tot op de dag van vandaag verzamel ik stukjes van een puzzel die ik waarschijnlijk nooit af zal krijgen. Ik begin met de omtrek: de randjes en de hoekjes. Daarna sorteert ik de overige stukjes die ik heb gevonden op kleur en vorm. Sommige kan ik daarna gemakkelijk op de juiste plek leggen, maar er blijven een heleboel gaten over. Ik zie de verbanden niet tussen het ene en het andere. Soms ervaar ik het wel op gevoelsniveau, maar moet gissen hoe

ik dat concreet of tastbaar kan maken. Het dwarrelt tussen mijn vingers door. Ik kan het niet vastpakken. Wellicht kan ik nooit de juiste woorden geven aan het gevoel dat ik af en toe zo diep ervaar. En ik zal moeten accepteren dat deze puzzel niet voltooid kan worden. Er ontbreken nog zo veel puzzelstukjes.

Alle liefde die je maar kunt bedenken, heb ik ontvangen van mijn ouders. Tegelijk staat er ook zoiets groots als dit geheim tegenover. Zoiets kan zomaar naast elkaar bestaan.

Ik probeer een volgend stukje op de juiste plek neer te leggen, maar het gat dat mij vanuit de puzzel aanstaart, is veel te groot voor het kleine stukje in mijn hand. Toch kan ik niet anders dan een nieuwe poging doen om de puzzel completer te maken.

De herinneringen aan mijn familiegeschiedenis, ver voor mijn geboorte, zijn opgeslagen op een dieper niveau. Hoe relevant is deze geschiedenis voor mij? Is ze verdwenen, als ik niet weet hoe of wat precies? Het antwoord is simpel én complex. Je biologische geschiedenis is er altijd en maakt deel uit van jouw zijn. Hoe mooi is het als je jezelf ten volle kunt ontwikkelen, omdat je weet van wie je afstamt?

Dit is mijn missie: iedereen heeft het recht te weten wie hij of zij is, en waar je vandaan komt.

HOOFDSTUK 1

De waarheid op tafel

Ik rust. Gewoon op bed, met mijn kussen als steun achter mijn hoofd. Mijn ogen zijn gesloten. Ik zie in gedachten twee boompjes verschijnen. De linkerboom is mijn vader, de rechterboom mijn moeder. Ik heb deze boompjes vaker gevisualiseerd. Toch loop ik ze na, van de kruin tot de wortels, om te kijken of ze nieuw zijn. Alsof ik beide boompjes kan vastpakken. Met mijn vinger glijd ik langzaam naar beneden. De linkerboom stopt onderaan de stam, de rechterboom loopt door tot onder de grond, de aarde in. Ik begrijp het niet. Hoe kan dit?, vraag ik me af. Waarom voel ik me ontworteld bij mijn vader?

Dit verschil voel ik al heel lang, maar nooit zei ik het hardop. Een soort schaamte. Ik houd van mijn beide ouders evenveel. Dit keer blijf ik me onrustig voelen, kan mezelf niet geruststellen. Ik blijf mijn ouders maar vragen hoe en waar ik verwekt ben, terwijl ik al zo vaak uitleg heb gekregen. De week ervoor heb ik mijn geboortealbum achter het zolderschot vandaan gehaald en het stof eraf geblazen. Wat kan ik aflezen van de foto's die ik daarin zie? Ik zoek naar antwoorden, maar weet niet op welke vraag.

2015

kartoffelsalat

Ik ben met vriendinnen op Mallorca. Niet het mooie Mallorca, maar het Mallorca met lange rietjes in een emmer en jongeren

die zich lam zuipen. Niet het Mallorca met leuke Spaanse, pittoreske boetiekjes, maar het Mallorca met schreeuwende teksten op T-shirts als 'dikke tietes' of 'Kartoffelsalat'. Wie van mijn vriendinnen heeft in godsnaam dit weekendje geboekt naar deze prachtige stad vol zuipende jongeren? Nadat we ons gesetteld hebben en een hapje hebben gegeten, wagen we ons in het uitgaansleven. We ontmoeten een groepje voetballers, leeftijdsgenoten die ook zin hebben in een gezellige avond. We lachen wat af. Toch besluit ik midden in de nacht naar het hotel terug te wandelen. Een paar dagen voor ons vertrek kreeg ik last van een kunstwortel die in mijn kaak is geplaatst. Nu bonkt het in mijn hoofd en ik trek gauw een nieuwe strip met antibiotica open. Mijn vriendinnen blijven achter en maken er een mooie nacht van. Ik kan niet slapen door de hoofdpijn en ben ook een beetje bang in mijn eentje op onze hotelkamer. Terwijl ik een innerlijke onrust voel opkomen, luister ik naar de lallende feestgangers buiten.

De volgende ochtend kanen de vriendinnen grote chocoladekoeken weg. Na een nachtje doortrekken, met een overmaat aan alcohol en plezier, maken de calorieën even niet meer uit, al is hun maag nog wel lichtelijk van streek. Ze vertellen hilarische verhalen over hun beruchte nacht. Ik sla de koek over en besluit de buitenlucht op te zoeken.

Ik beland met één vriendin op een terrasje. Daar staar ik wat voor me uit. De pijn in mijn kaak zeurt nog steeds. We krijgen een serieus gesprek over mijn eeuwige zoektocht, omdat ik het gevoel heb dat er iets niet klopt. Als ik later op ons gesprek terugkijk, moet het een onsamenhangend gesprek zijn geweest. Ik voel me eenzaam en iets blokkeert me. Ik zoek antwoorden op een vraag die ik niet kan verwoorden. Wat weet ik wel? Ik ben een kind van tienerouders. Mijn moeder was zestien toen ze zwanger werd van mij. Mijn vader was toen achttien jaar. Met zo'n start

had het anders kunnen aflopen, maar ik ben ongeschonden door het leven gekomen. De familie van mijn vader bood support, mijn oma was er altijd voor me. En toch... er is iets wat ik niet weet. Ik zeg: 'Mijn tante, de zus van mijn moeder, weet misschien meer, omdat zij op bepalende momenten in het leven van mijn ouders heeft geholpen.' Mijn vriendin gaat er niet op in, maar later weten we ons beiden dit moment nog goed te herinneren. Het duurt echter nog heel lang voordat ik werkelijk contact opneem met mijn tante.

21 APRIL 2020

een vermoeden bevestigd

'Als je je tante wilt bellen, zou ik er meteen maar werk van maken. Ik hoor je daar al langer over en haar gezondheid is zwak.' 'Je hebt gelijk,' zeg ik tegen mijn man, Martin. Mijn tante bevindt zich dan in een klein appartement tussen dag en nacht. Soms kan ze dagen niet uit haar bed komen, anders zit ze in haar rolstoel. Met slangetjes door haar neus om net genoeg zuurstof binnen te krijgen. Haar tablet is heilig, daardoor heeft ze nog enigszins verbinding met de 'buitenwereld'. Met 'Toedelo Facebookkies, groetjes Truitje Fluitje' sluit ze iedere avond af op social media. Als ik even geen berichtje op Facebook zie, weet ik dat haar gezondheid niet meewerkt.

Ik bel tante Truitje en stel haar drie vragen die ik zorgvuldig heb voorbereid. Deze puzzelstukjes heb ik zelf al zo vaak opgetild, bestudeerd en strategisch gepositioneerd dat haar antwoorden mij niet meer kunnen verrassen. Ik heb het bij het goede eind: mijn ouders hadden het niet gemakkelijk als jonge puberouders, als kind snapte ik dat niet altijd en sloeg mijn eigen beelden op. 'Heb je nog andere vragen?' zegt tante Truitje met benauwde

stem. Ik merk dat ze al na een paar minuten behoorlijk vermoeid is en dat ademen voor haar lastiger is geworden. ‘Je moeder loopt al lang hiermee rond, maar is bang jou te verliezen,’ hoor ik haar bijna hijgend en puffend zeggen, nog voordat ik antwoord kan geven.

‘Mij te verliezen?’ zeg ik verbaasd.

Prompt gooi ik provocerend eruit: ‘Nou, ik denk weleens, tante Truitje: is mijn vader wel mijn biologische vader?’ Ik floep het eruit. Deze vraag had ik niet voorbereid, maar ik moet de waarheid weten. Mijn tante zal nu vast hard gaan lachen, wellicht mij uitlachen en daarna zeggen: ‘Hoe kom je daar nu bij?’ Er volgt een heel andere reactie. Ik had dat niet verwacht en toch verbaast het me niet.

‘Dit is een vraag die je je moeder moet stellen,’ perst ze eruit, na een nieuwe hap adem. ‘Ik kan hier geen antwoord op geven. Je moet dit aan je moeder vragen. Ze moet eerlijk zijn. Dan kun je verder met je leven.’

Even is het stil. Ik voel mijn maag omdraaien. Ik ben verward en tegelijkertijd enorm opgelucht. Er flitsen allerlei gedachten door mijn hoofd. Zie je wel, het klopt niet. Intuïtief weet ik dat al zo lang. Ik probeer nog meer informatie uit haar te trekken, maar tante Truitje blijft me naar mijn moeder verwijzen. ‘Zij moet eerlijk tegen je zijn, maar ze is bang om je te verliezen.’

‘Ze gaat me niet verliezen,’ zeg ik.

Ik hang op. Ik ben verbouwereerd en weet even niet hoe verder. Martin komt vragen hoe het gesprek is verlopen. Ik deel het raadselachtige antwoord van mijn tante met hem en hoe ik dat opvat: het kan zijn dat ik een andere vader heb dan dat ik altijd heb gedacht.

De nacht breekt aan, we gaan naar bed. Ik slaap rustig in, maar word met ongelofelijke pijn in mijn buik wakker en haast me naar

het toilet. Opeens ben ik bang. Misschien ben ik verwekt door een monster en kom voort uit een verkrachting.



Tijdens een volgende afspraak met mijn psycholoog, bij wie ik onlangs ben gestart met gesprekken, vertel ik haar over mijn langdurige innerlijke strijd. Ik voel me vastzitten, maar heb geen idee wat er aan de hand is en waarom. ‘Ga zo snel mogelijk met je ouders in gesprek,’ zegt zij, ‘want angst gaat woekeren in je lichaam en zal de controle van je overnemen.’ Ik snik het uit: ‘Ik ben geboren uit een monster, mijn moeder is ooit verkracht. Dat kan niet anders. Van wie moet ik anders afkomstig zijn? Mijn moeder was pas zestien toen ze zwanger werd van mij.’

Mijn therapeut probeert me gerust te stellen: ‘Ik zie hier een mooi mens tegenover me zitten. Ik kan me niet voorstellen dat je verwekt bent door een monster.’ Dan weet ik nog niet dat mijn therapeut he-le-maal gelijk heeft.

Ik verzamel moed, zo veel als ik heb en kan. En ik stuur mijn moeder drie dagen later een appje: ‘Mam, ik wil met je praten. Zoals je weet, gaat het al een tijdje niet goed met me. Ik heb antwoorden nodig om verder te kunnen.’ Ze antwoordt: ‘Natuurlijk kun je komen, laat maar weten wanneer. Ik wil je met alle liefde helpen en antwoorden geven op je vragen. Liefs, je moeder.’

26 APRIL 2020

het antwoord van mijn moeder

Op vrijdag 26 april, in 2020, is het zover. Ik heb een gesprek met mijn moeder. Ik ga bewust op een moment dat mijn vader niet thuis zal zijn, ik wil met haar alleen praten. Twee dagen daarvoor

word ik badend van het zweet wakker. Angst overmeestert me. Precies in een nacht dat het me echt niet uitkomt, hang ik boven het toilet. En besef: dat gesprek met mijn moeder moet zo snel mogelijk plaatsvinden, anders blijft mijn lichaam me terroriseren.

Op weg naar het appartement van mijn ouders voelt alles even onwerkelijk. Ik ben gespannen. Intense gevoelens en rillingen gaan door mijn lichaam. Thuis heb ik een klein beetje gegeten en wat slokjes thee gedronken. Mijn intuïtie zei me dat het beter is om een klein laagje in mijn maag te leggen, als bescherming voor het onbekende wat mogelijk komt. Het lijkt wel een film waarin ik per ongeluk terecht ben gekomen. De lift in het appartementencomplex waar mijn ouders wonen, is leeg. Ik stap in. Iedere stap die ik zet, voelt bewust en uitgemeten. Met mijn eigen sleutel open ik de deur van het appartement. Zoals altijd. Binnen heerst een serene rust, op de achtergrond ruik ik het subtiele aroma van *Peau de Soie* van Maison Berger. Zoals altijd. Toch is alles anders. Ik zie hoe mijn moeder mij verwelkomt. Alsof ik een toeschouwer in mijn eigen leven ben, ga ik in de huiskamer op de blauwe fauteuil zitten. Zoals gewoonlijk schenkt mijn moeder een kopje thee in. Het dubbelwandige glas voelt aan de buitenkant koel aan. Ik schrik van de hete vloeistof die erin zit als ik een slok neem. Verraderlijke glazen zijn het, ik heb al eens eerder mijn tong verbrand. Mijn moeder gaat tegenover me zitten. Ze oogt beheerst. Alles lijkt nog steeds in slow motion te gebeuren.

‘Vertel, wat is er?’ vraagt ze. ‘Het doet niets af aan wat ik voor jullie voel,’ pers ik eruit, ‘maar ik moet deze vraag aan je stellen. Ik ben mezelf kwijtgeraakt, en misschien is dat wel langer geleden gebeurd dan ik nu denk.’ Ik heb ontelbare keren erop geoefend om de volgende zin uit te spreken: ‘Vertel me de waarheid...’ Ik wil niet direct emotioneel worden. Ik krijg de zin uit mijn strot, maar wat beef ik. Er hangt zo veel af van het antwoord dat zij gaat

geven. Een paar minuten later geeft de warme thee me ‘hou-vast’, iets om me aan vast te klampen, terwijl de grond onder me vandaan zakt. Het is waar. Mijn vader Leo is niet mijn biologische vader.

Geëmotioneerd hap ik naar lucht. Gaat dit gesprek werkelijk over mij? ‘Ja, het gaat over mij,’ bevestig ik tegenover mezelf. En ik kan dit aan. De waarheid kennen is belangrijker dan wat dan ook.



Het leven begint na je veertigste, volgens een van mijn vriendinnen. Ik denk terug aan dit gesprek nu ik de veertig gepasseerd ben. Op meerdere momenten in mijn leven liep ik vast. Niet hopeloos vast, maar er stond altijd een gigantische druk op wat ik deed en voelde. Het lukte me niet om volledig te aarden en aanwezig te zijn. En ik kon niet benoemen wat er speelde. Ik loste het op door harder te gaan werken. Dat werd mijn ‘nieuwe normaal’: een leven dat aan de buitenkant glorieus en glansrijk oogt met een fantastische man, drie heerlijke kinderen, een eigen huis, dikke auto en meer. Nothing for granted, allemaal met hard werken verdiend.

Toch liep ik vast, en waarop? Ik had toch alles om gelukkig te zijn? Wat was er met me aan de hand? Zesenveertig jaar lang zocht ik op een diep, onbewust en intuïtief niveau naar antwoorden. Waarom voel ik me zo anders? Waarom voel ik me ‘alleen-ig’, hoewel ik een drie jaar jongere broer heb? Is het omdat we in geen enkel opzicht op elkaar lijken? Waarom voelt het alsof er een gat is dat maar niet gedicht kan worden?



In de slaapkamer van oma Bep in haar huisje aan de Verkadestraat in Delft hangt een zwart-witfoto van haar gezin. Mijn vader staat erop als klein jongetje van vier, samen met zijn broers en zus. Ontelbare keren heb ik, even aandachtig als een archeoloog, die gezinsfoto bekeken. Mijn vader is er een ongelooflijk leuk en guitig vierjarig ventje. Herken ik mezelf in hem, of misschien een van mijn kinderen in zijn gelaatstrekken? Onze jongste heeft ook een kuiltje in zijn mondhoek als hij lacht. Ik wil de gelijkenis zo graag zien dat ik mezelf ertoe dwing.

Mezelf sus ik met de overtuiging dat ik vast het meest op oma Bep lijk. Zij heeft inmiddels handen die de sporen van de tijd dragen, haar aderen kronkelend en zichtbaar over haar huid. Die handen heb ik honderden keren geobserveerd. En ik heb een overeenkomst gevonden. Onze handen lijken op elkaar. Terwijl anderen misschien de afgetekende rimpels en ouderdomsvlekken verafschuwen, vervult het mij met opluchting en trots. Zij lijkt het meest logisch om mezelf mee te vergelijken. Haar krachtige blik en rimpelige handen heb ik na mijn veertigste ook. Als ik enkel mijn handen in beeld breng, word ik een stuk ouder ingeschat. Ik heb mezelf inmiddels wijsgemaakt dat het overduidelijk is: we zijn familie! Ik lijk op oma Bep. Als dat niet klopt, lijk ik op niemand uit de familie van mijn vader. En dat kan toch niet!



Het hoge woord is eruit. Mijn vader Leo is niet mijn biologische vader. Mijn moeder zet haar kopje koffie neer. Uitgemeten. Ze zit rustig en beheerst op de tweepersoonsbank met daarop de twee

leuke, bijpassende kussens, tegenover me. Zo vaak moet ze dit moment hebben gerepeteerd, maar dit keer is het anders. Geen generale repetitie meer, de uitvoering is begonnen. En ik ben het publiek.

Opluchting, dat is het eerste wat ik voel. Daarna verbijstering. Van wie ben ik dan afkomstig? Mijn moeder vertelt verder, aan één stuk door. Het verhaal waarop zij al zo lang heeft geoefend en dat keer op keer door haar is aangescherpt. Ze beschrijft haar relatie met een jongeman die haar hart had gestolen: ‘Hij was zo knap en attent. En had enkel oog voor mij.’ Even is ze stil. ‘Hij werkte bij een bedrijf, ik denk als lasser, en woonde in het Bagijnhof, dat schilderachtige hofje hier in het centrum van Delft. Ik was smoorverliefd. Zelfs toen hij naar Amsterdam verhuisde voor een andere baan, bleven we afspreken. Dan ging ik met de trein naar Amsterdam, en aan het eind van de dag bracht hij mij met zijn motor terug naar huis.’

Terwijl ik nog moet bijkomen, merk ik dat er een nieuwe wending in het verhaal komt, door de grote hap adem die ze neemt. ‘Na anderhalf jaar ontdekte ik dat hij getrouwd was. Mijn toekomstperspectief met de man van mijn dromen verdween als sneeuw voor de zon. Ik beëindigde de relatie. Ik moest hem laten gaan, hoe moeilijk dat ook was.’

‘Maar ...’ begin ik, maar ze praat alweer door: ‘Na vijf maanden kwam de verrassing die ik totaal niet zag aankomen: ik bleek zwanger te zijn.’

De chaos in mijn hoofd wordt steeds groter, het lijkt alsof er een bom is ontploft. Ik ben dus niet verwekt door mijn vader – en ook niet door een monster. Het maakt me emotioneel. Alsof het nog niet genoeg is wat ik over mij heen gestort krijg, komt er nog een onthulling: ‘Je biologische vader is niet van Nederlandse afkomst.’ ‘Huh, wat ...?’ reageer ik vol ongeloof.

‘Je vader komt uit Turkije. En ik weet ook nog zijn naam. Hij heet Hasan.’

‘Turks ...’, herhaal ik. ‘Ik ben dus half Turks?’ Door mijn tranen heen begin ik te lachen. ‘Mam, zijn naam is Hasan, serieus? Zo heet iedere Turkse man.’ Het lijkt of ik de biologische sprong naar Turkije gemakkelijk maak door deze opmerking, maar ik heb mezelf nog nooit als half-Turkse vrouw gezien. Ik respecteer mijn moeder en wil haar geen pijn doen, maar hoor mezelf zeggen: ‘Mam, de naam Hasan is de Piet en de Jan van Nederland!’ Zoeken naar Hasan ... dat wordt zoeken naar een speld in een hooiberg.

MEI 2020

the trip down Memory Lane 1971-1972

Vanaf de gracht van de Oude Delft, het ouderlijk huis waar mijn moeder opgroeide, lopen mijn moeder en ik twee weken later naar de plek waar Hasan en zij ooit met elkaar afspraken. Hasan met zijn stoere motor, blokjes om de grachten toerend om indruk te maken. Het was vrij uitzonderlijk voor een Turkse migrant om in Nederland zowel een motorrijbewijs als een motor te hebben. En niemand die hen samen zag. Mijn moeder die daarna naar boven rende, waar zij met twaalf broers en zussen woonde aan de gracht. Bijna twee jaar had zij in het geheim een relatie. Niemand van het gezin wist het.

Ze hadden elkaar ontmoet in een snackbar, vlak bij haar school. Hij keek haar met een wat broeierige maar vriendelijke blik aan, meer dan gewoon geïnteresseerd. En zij was, net als hij, op slag verliefd. Was Hasan als jongeman door zijn ouders ver weggestuurd van zijn geboorteland, cultuur en iedereen die hij kende, zodat hij geld kon verdienen voor de familie die in Turkije achter-

bleef? Dat lijkt heel gewoon te zijn in Turkije. Op de Bagijnhof, waar nu studenten zijn gehuisvest, woonden in die tijd allemaal immigranten zoals hij. Italianen, Spanjaarden en Turken. Een huismeester was verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en hield alles in de gaten om te voorkomen dat meisjes in de kamers op bezoek zouden komen. En toch lukte dat mijn moeder en hem.

Piepkleine kamers had iedereen, met een schuifraam dat naar boven gleed langs roestige rails. Ik kijk via het raampje zijn kamer in en zie hem daar staan in mijn gedachten. Een echte gentleman. Knap, charmant en vol aandacht voor mijn moeder. Hoe hij zijn kamertje omtoverde tot een restaurant, met een laag tafeltje, waaraan ze geknield zaten. Schoenen uit, handen wassen, kaarsjes aan. Hij serveerde een heerlijke lunch. Mijn moeder was inmiddels vijftien jaar, en in de ban van zijn liefde. Van de aandacht en de manier waarop hij naar haar keek. Zij voelde zich belangrijk voor hem.

Zonder overleg met haar hadden haar ouders bepaald dat het tijd was om van school te gaan en een baantje voor haar geregeld als kassière bij De Gruyter aan de Oude Langendijk. Het bevrijdde mijn moeder van de pesterijen op school. Zij had veel lessen en lesstof gemist, omdat ze vaak thuis moest helpen in de huishouding. Dat had haar onzeker gemaakt. De kinderen in haar klas hadden een neusje voor die onzekerheid en slopen als een wolf op een gewond dier af om hun 'prooi' te pesten. Zij was een verlegen en volgzaam meisje. Door de vele pesterijen en het repe-terende karakter ging ze zich anders voelen en op den duur geloven: ik ben vies. En toen ontmoette dit meisje van bijna vijftien jaar een jongeman van vierentwintig in een snackbar. En ze kon alles even vergeten, school en thuis. Door hem, mijn biologische vader, werd ze op handen gedragen.

En nu loop ik, samen met mijn moeder, door het idyllische hofje waar zij elkaar regelmatig zagen. Ze wil mij alle plekken laten zien waar mijn biologische vader en zij elkaar hebben ontmoet. Zoals altijd staat het hofje vol vergeten fietsen met dikke kettingsloten eraan. Zo vaak ben ik nietsvermoedend hier doorheen gewandeld. Na een avondje stappen met vriendinnen in mijn geboortestad sloten we zelfs een keer hier af met een drankje bij bevriende studenten in een van de studentenwoningen. Zou ik zonder het te weten toen op het piepkleine kamertje van Hasan hebben gezeten? Ik graaf tussen mijn herinneringen aan die avond. Waar was ik, in welk deel van het Bagijnhof? Was het helemaal aan het begin, bij de hekjes waar nu een kinderfietsje tegenaan staat, of toch meer naar achteren? Ach, onbegonnen werk, denk ik. Stop hiermee.

Vanaf het plein op het Bagijnhof observeer ik vanaf het houten bankje de inmiddels schoongespoten gevels. De klokken van de Nieuwe Kerk luiden. Ik heb ze honderden keren gehoord, zonder het geluid echt op te merken. Nu is dat anders. Hard en schel klinkt het in mijn oren. Zouden ze het toen ook opgemerkt hebben of hadden ze alleen maar aandacht voor elkaar? Was het een teken dat mijn moeder snel naar huis moest, voordat iemand doorhad dat ze al uren weg was?



En dan verhuist Hasan naar Amsterdam, omdat hij een betere baan kan krijgen. Kennelijk was hij een man met ambities. Of werd hij zonder pardon overgeplaatst, tegen zijn wil? Hij laat zijn vrienden en zijn geliefde achter. Hun relatie had er geen last van. In het geheim nam mijn moeder de trein naar Amsterdam. Nooit hoefde ze te wachten. Hij was altijd ietsje eerder aanwezig en stipt

op tijd. Ze bezochten plekken waar ze ongestoord hand in hand konden lopen, zoals de bloembollenvelden. Ook gingen ze samen op bezoek bij vrienden van hem. Niks gaf haar het gevoel dat de relatie geen stand zou houden. Nergens was er argwaan. Hoewel?

In de stad deed een gerucht de ronde onder zijn oude vrienden van het Bagijnhof dat hij mogelijk getrouwd zou zijn. Deze roddel bereikte haar. Ze kon het niet geloven. Inmiddels waren ze toch al dik anderhalf jaar samen en zo verliefd. Nadat Hasan een aantal keren ontkend had, kwam op aandringen van mijn moeder de waarheid boven tafel. Hij bleek uitgetrouwde te zijn in Turkije. Dat klinkt als iets dat tegen je wil gebeurt, in onze Nederlandse cultuur. Maar was dat zo? Misschien had hij inspraak gehad en voelde hij liefde voor het buurmeisje met wie hij was getrouwd en met wie hij al jaren goed kon opschieten. Hoe verhield die liefde zich dan tot de liefde voor mijn moeder?

Mijn moeder moest haar opties overwogen hebben. Deze relatie met een gehuwde man, als arbeidsmigrant in Nederland, zou haar vader verbieden als hij erachter zou komen. Het kon gewoon niet. Nog even bleven ze elkaar zien, tot mijn moeder met pijn in haar hart hun relatie beëindigde, hoewel die haar liefde, aandacht, vrijheid en geluk gaf. Ze sloot daarmee een fase in haar leven af die nooit meer terug zou komen. Nooit meer zou ze zo onbezorgd gelukkig zijn. En dan blijkt ze zwanger te zijn.

Toen mijn opa hoorde dat mijn moeder zwanger was, moest ze van hem het ouderlijk huis verlaten. Ze kon bij haar broer en schoonzus in gaan wonen. Haar etage keek uit op de voormalige kamer van Hasan in het hofje. Dagelijks ging mijn moeder terug naar het huis van haar ouders. Schoof aan de lange houten tafel, hunkerend naar waardering en liefde van haar vader. Die niet kwam.



Altijd hing er spanning in de lucht wanneer ik als kind bij mijn opa was. Er woonden twee vrouwen onder zijn dak, Dinie en Trientje. Ze waren zussen van elkaar, en beiden even bezeten van hem. Ze dansten om hem heen om hem te dienen en bedelden om zijn gunst en liefde. Met Dinie was hij officieel getrouwd, maar met Trientje had hij ook een relatie. Kreeg hij voor zijn gevoel niet voldoende aandacht van de ene vrouw, dan kon hij terecht bij de ander. Beiden accepteerden ze dat, ondanks hun onderlinge onenigheden en tegengestelde belangen, zij het niet jubelend. Ze kibbelden wat af, terwijl zij hun eigen identiteit probeerden te ontwikkelen en hun eigen weg probeerden te vinden.

Mijn opa had negen kinderen van Dinie, twee kinderen van Trientje en daarnaast nog drie kinderen van zijn ex-vrouw. Ook woonde er een neefje bij hen in huis. Voor iedereen was het helder: zijn wil was wet. Toch liep in zijn huis ieder ook een eigen pad, niet beseffend hoe je later erop zou terugkijken, hoe je dan pas zou beseffen welk spoor die vele levensbanen, die kriskras door elkaar liepen, hadden achtergelaten in jouw eigen 'zijn'.

Opa kwam van oorsprong uit Groningen, maar verhuisde naar Delft. Daar kon hij rustig opnieuw beginnen, zonder de roddel die in de Groningse gehuchtjes z'n weg zocht. Onder zijn dak groeide mijn moeder, Joke, op. Als er thuis hulp nodig was om bergen was te verstouwen en alle monden te voeden van het grote gezin, ging Joke niet naar school. Hup, meewerken in het huishouden. Ook de routinematige schooldagen werden voor mijn moeder steeds vervelender.

De spaarzame tijd dat ze buiten rond kon zwerven en optrok met vriendin Anneke, buiten de poorten van het ouderlijk gezag, was als leven in een droom. Toen ze Hasan ontmoette – donker

golvend haar, een vriendelijke glimlach – en enigszins verlegen naar hem teruglachte, ontstonden twee volkomen gescheiden werelden in dat patatzaakje op de hoek. Stiekeme afspraakjes volgden tussen hen, op plekjes in de Delftse binnenstad. Deze lieve Hasan zorgde voor haar op zijn hoffelijke manier. Als ze fysiek niet samen waren, reed hij rondjes over de Delftse grachten. Het imponerende geluid van zijn motor liet haar weten dat hij aan haar dacht. Zij voelde zich vereerd.



De maanden na het beëindigen van de relatie moeten leeg hebben gevoeld en een niet te stillen eenzaamheid hebben gebracht. Ongetwijfeld liet mijn moeder daarover iets los tegenover haar twee zussen, maar ieder had zo zijn eigen sores. Ze moeten hebben gedacht dat het vanzelf weer zou overgaan. Inderdaad ging Joke na verloop van tijd weer uit, mee naar 't Delftse Trefpunt, waar haar broer beheerder was. Op pad om Hasan te vergeten en intussen de verbroken relatie te verwerken. Ze probeerde weer een 'gewoon meisje' te zijn.

Maanden later liep ze rond met pijn in haar buik en het werd elke dag erger. Vandaag was het echt welletjes, besloot ze op een dag, dit moest onderzocht worden. De huisartsenpraktijk was niet ver lopen, aan dezelfde gracht als hun woning. In afwachting van de uitslag wachtte ze samen met haar moeder in de wachtkamer. Vijf minuten later zat ze op de stoel voor het bureau van de huisarts.

'Ik wil je feliciteren, je bent zwanger,' zei de huisarts optimistisch, maar ook met een zorgelijke ondertoon. 'Er is niks met je aan de hand ... je hebt een gezonde ziekte.' Zijn zinnen dwarrelden langs haar heen. De boodschap was niet te bevatten. De

grond verdween onder haar voeten. Nog nooit was deze mogelijkheid in haar opgekomen. Dit was een klap in haar gezicht. Een kind van zestien jaar dat een kind kreeg.

Nerveus liep ze met haar moeder Dinie naar buiten. Ze kregen een giechelbui, nog nooit hadden ze samen zo uitbundig gelachen. Ze plasten haast in hun broek. Allemaal zenuwen.

Altijd had Jokes moeder het te druk met het huishouden, de eeuwige was, het voeden van haar grote gezin, het zorgen voor haar zieke man. Eeuwig maakte ze zich zorgen of haar man niet vreemding met haar zus Trientje. Er waren op dat moment al twee kinderen bij Trientje verwekt. Opeens was er zielsverwantschap tussen moeder en dochter. Daarna liepen ze met lood in de schoenen naar huis. Het was niet ver, maar iedere stap voelde zwaar.

‘God, hoe gaan we dit Pa vertellen?’



Drie dagen na de onthulling van de zwangerschap besliste haar vader dat Joke het ouderlijk huis moest verlaten. Een zestienjarige jongedame, die nog niet klaar was om haar vleugels uit te slaan en haar eigen weg te gaan. Juist nu niet, nu ze zwanger was. Dat was een harde slag. Ze moest haar vertrouwde omgeving verlaten, terwijl ze juist nu de steun en bescherming van haar ouders zo nodig had. De last die haar vader voelde – zij was een schande voor de familie – was veel belangrijker dan haar leeftijd. Hij oordeelde dat dit beter voor haar was. Haar ouders zetten haar niet letterlijk op straat, maar lieten haar inwonen bij haar broer en schoonzus. Hoewel haar moeder het daar niet mee eens was, kon zij het besluit van vader niet beïnvloeden. Gelukkig was haar prille liefde Leo er. Hij was tot over zijn oren verliefd en zocht

haar trouw op. Met of zonder kind, hij ging voor haar door het vuur. Mijn moeder was blij met zijn aandacht. Ze wilde hem niet verliezen.

26 APRIL 2020

pa komt thuis

Ik ken mijn moeder als een introverte vrouw, maar na haar ont-hulling dat mijn biologische vader een Turkse migrant was, kan ze haast niet stoppen met praten. Ze komt wijs op me over, zoals ze vertelt over haar verkering met Hasan en haar zwangerschap. Dan komt mijn vader het huis binnen. Hij heeft zijn dagelijkse wandelrondje van tweeënhalf uur gemaakt. Mijn vader hecht aan vaste routines, hij is gewend bij thuiskomst zijn wandelprestaties met mijn moeder te delen. Hij bekijkt dan op zijn telefoon hoeveel kilometer hij heeft afgelegd, geniet van een warme kop koffie en duikt daarna onder de douche. Hoewel mijn moeder soms geërgerd is door dit dagelijkse ritueel, is ze ook trots op hem en bewondert zijn doorzettingsvermogen.

Mijn hart begint in mijn keel te bonken als ik mijn vader door het raam zie aankomen. Ik heb dus al tweeënhalf uur zitten praten met mijn moeder! Wat een emotioneel gesprek was dat. Nu giert de spanning door mijn lijf hoe mijn vader hierop zal reageren. Ik heb hem buitenspel gezet, bewust dit gesprek gevoerd toen hij weg was. Zal hij me dat kwalijk nemen? Terwijl mijn vader de huiskamer binnenloopt, maakt mijn moeder hem op subtiele wijze duidelijk dat ik 'het' weet. Daarmee verandert de sfeer, maar minder drastisch dan ik had verwacht.

Mijn vader pikt de signalen van mijn moeder eerst zelfs niet eens op. Daar staat hij, in zijn vertrouwde Adidas-trainingspak, en hij maakt zijn entree met de nagalm van de muziek van